

EDITORIAL

Ti pandemya a Covid-19 ket saan nga usapin a pangsulun-at laeng

Manipud iti maysa a krisis iti pangpubliko a salun-at, ti sitwasyon nga imbunga ti pandemya a Covid-19 ket napasas nga agbalbalin a maysa a krisis iti ekonomya, pagbiagan ti masa, ken politika. Lalo pay nga umad-adu ti kaso ti maak-akaran ken matmatay iti Pilipinas ken intero a lubong. Kagiddan daytoy, lalo met nga umad-adu dagiti Pilipino nga agsagsagaba ti bisin, rigat ken pasakit gapu iti impataw a *lockdown* ni Duterte nga awan met dagiti kagiddan a napinget, umdas ken dagus nga addang a pangsulun-at ken pagbiagan.

Napalalo a nakabumbuntog ti gobyerno ni Duterte nga ipatungpal ti kasapulan unay a nalawa a panageksamen kas addang tapno atipaen ti panagwaras ti sakit. Kalpasan ti tallo a lawas, sumurok-kumurang a 19,000 pay laeng ti naeksamen idinto a rumbeng ket aduan nga iyar-aramid daytoy kadagiti komunidad. Iti laksid ti inted a bileg ken ni Duterte a baliwan ti badyet ti pagilian, kurang la unay ti inlatang a nayon a pondo tapno suportaran dagiti mangmanged a pangsulun-at ken tapno papigsaen dagiti pang-

publiko nga ospital tapno makaagapay iti pandemya. Nakabumbuntog nga umaddang ti gobyerno iti sango dagiti kinakurang ti suplay, ken nakasanggir kangrunaan iti inisyatiba ti pribado a sektor. Maibutbutaktak pay ti korapsyon iti nalabes a presyo iti panagatang kadagiti ramit.

Bayat a bumaybayag, minilmilyon nga umili ti pagib-ibturen ti gobyerno iti sagsagabaen da a bisin. Nakurang la unay ti inruar na a pondo tapno sustentoan amin a naawanan ti trabaho ken naawanan ti pastrek. Nakaat-atrasado ti pa-

nangted ti ayuda ken adu ti saan a nakaawat. Agtitinnudo dagiti opisyal ti nadumaduma nga ahensya. Lumatlatak a nakurang ti kaammuan ken kabaelan a mangidaulo ti gobyerno a Duterte iti sango ti krisis. Agnamnama ti adu iti napas-pasas ken nasaksaknap pay nga ayuda nga it-ited dagiti boluntir nga indibidwal, organisasyon masa, pribado nga asosasyon/timpuyog, ken dadduma pay a grupo.

Ima a landok ti usar ni Duterte iti panangsango iti krisis iti salun-at pangpubliko. Dagiti polis ken soldado ti inkabil na iti sanguanan ken tuktok ti makinarya ti gobyerno a pangsungbat iti krisis pangsulun-at. Lalo a siksikilen na dagiti karbengan ti umili nga agipablaak wenno agummong. Naparang a pinangtaan ni Duterte a papaltogan na ti sinnoman a saan a sumurot wenno "agparnuay ti riribuk." Pagar-arien ni

Duterte ti buteng bayat nga agbibig ag iti danag ti masa a bisbisinen ti lockdown ken ti gobyerno a managbaybay-a. Bayat a bumaybayag ti lockdown kas sungbat ni Duterte iti krisis pangsulun-at, lalo a lumatlatak a kurang ti kabaellan ti gobyerno na nga idauloan ti pagilian iti panawen ti krisis ken amin-a-beneg a sungbatan ti kasapulan ti umili. Lalo met nga agbalbalin a desperado ti minilmilyon a masa nga anak ling-et ken akintengnga a dasig iti sangsangoen da a bisin, kinakurang ken pannakaibus ti urnong ken kinawawen ti panggedan.

Iti kaaw-awayan, lalo a mailuslupak iti rigat ti masa a mannalonal gapu iti pananglapped kadagiti produkto, panangpairut iti panagibyahe ken panaggatang ti taraon. Iti laksid ti indeklara ni Duterte a sispayr, agtultuloy ken lalo pay a simmaknap dagiti operasyon a kontra-insurhensya ti AFP ken PNP. Saan a bumaba iti 146 barangay ti madama nga ak-akuparan dagiti soldado. Adda sumagmamano a lugar a nagbalay-balay dagiti soldado nga awan proteksyon iti rupa kontra iti

panagwaras ti sakit. Iti linged ti pananglaban iti Covid-19, inpatakter dagiti tsekpoynt tapno limitaran wenno paritan ti panaggaraw ti tao tapno agrabaho iti talon wenno gumatang ti makan. Awn sardeng ti pananglipit ken "panangpasuko" iti masa.

Tapno labanan ken agtultuloy a lapdan ti pandemya, obligado ti umili a Pilipino a tumakder, sangsangkamaysa nga agtignay ken agtitinnulong tapno lapdan ti panagwaras ti sakit ken irupir iti gubyerno ti obligasyon daytoy a mangted ti ayuda iti panawen ti krisis. Kagiddan daytoy, masapul a salakniban da dagiti karbengan ken pagsayaa-tan da nga ibadbaddek iti militarista a solusyon ti rehimen. Rumbeng nga agtultuloy nga irupir da ti pananggibus iti *lockdown* ken imbes ket ipatungpal dagiti addang kas iti aduan nga screening ken testing kadagiti komunidad tapno nalaka nga ikuarantina ken lapdan ti panagwaras ti bayrus. Rumbeng a mangilatang ti umdas a pondo tapno patignayen, sanayen ken ikkan ti umdas nga usar dagiti rinibribu a

mangmangged a pangsulun-at ken dagiti boluntir. Ita ti panawen nga ipukkaw ti panangpapigsa kadagiti pangpubliko nga ospital imbes a panangrakra kadagitoy iti uneg ti patakaran a panangkissay iti pondo kadagiti serbisyo a pangsulun-at.

Bayat nga ipatpatungpal ni Duterte ti lockdown, rumbeng nga irupir ti umili ti napasas a panangted ti umdas nga ayuda iti amin. Rumbeng a singiren ti rehimen a Duterte ti nakabumbuntog, kurang ken kwestionable a wagas ti panangiwaras ng ayuda.

Iti sango ti lockdown, talaga a kangrunaan a maurnong ti kolektibo a tarigagay ti umili a Pilipino kadagiti komunidad ti nakurapay-itsyudad at kaaw-awayan. Adda ditoy ita ti konsentrasyon ti panagsagsagaba ti pagilian. Rumbeng a managparnuay nga agtignay dagiti agkakaarruba tapno sangsangkamaysa nga ipaduyakyak ti arungang ken kiddaw ti intero nga umili. Rumbeng nga aduan da nga agtignay tapno labanan ken rimbawan dagiti pangta ni Duterte a lipiten amin a panagtignay ti masa.

Tapno sangoen ti pandemya a Covid-19 kas sungbat iti panawagan ti United Nations para iti "sangalubongan a sispayr," indeklara ti Partido ti sispayr idi Marso 26 nga epektibo inggana Abril 15. Inkonsentra tayo dagiti yunit ti BHB iti panangted ti serbisyo a pangsulun-at kadagiti baryo uray pay awan sardeng a disdisturboen isuda dagiti operasyon ken panagraut ti AFP a nagresulta iti saan a bumaba iti pito nga armado nga engkuentro. Iti sango dagiti awan-sarday nga opensiba ti AFP, pinalagipan ti Partido amin a yunit ti BHB a patalinaeden a nangato ti disiplina iti nalimed a panagtignay tapno paidaman ti kabusor a rumaut ken patalinaeden a nalawa ti pagmaniobraan tapno agtultuloy a makaited ti serbisyo ti BHB iti masa. Rumbeng met a patignayen amin dagiti organisasyon ken puersa iti kaaw-awayan tapno irupir dagiti kiddaw a pang-ekonomya ken planoen ti pa-

"Pandemyang...", kitaen iti panid 3

Tomong Blg. 7 | Abril 7, 2020

Ang *Ang Bayan* ay inlalabas sa wikang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray at Ingles. Tumatanggap ang *Ang Bayan* ng mga kontribusyon sa anyo ng mga artikulo at balita. Hinihikayat din ang mga mambabasa na magpaabot ng mga puna at rekomendasyon sa ikauunlad ng ating pahayagan.

 [instagram.com/prwcnewsroom](https://www.instagram.com/prwcnewsroom)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 cppinformationbureau@gmail.com

Linaon

Editorial: Ti pandemya a Covid-19 ket saan nga usapin a pangsulun-at

laeng	1
Pungtot ken sinnaranay	3
Ayan na ti kuarta ti umili?	4
Kiddaw dagiti <i>frontliner</i>	5
Nalawa a panagkurang	5
Serbisyo a medikal ti Cuba	6
609 politikal a balud, wayawayaan	6
1 milyon naakaran ti Covid-19	7
Klinika ti umili ti BHB	8
Maika-51 tawen ti BHB	8
Alerto iti sispayr	9
Panagbomba idiy Bukidnon	10
Lider-mannalon, pinaslang	11
ASF, pandemya kadagiti baboy	12
Pagbabuyan, maluglugi iti ASF	12

Ang *Ang Bayan* ay inlalathala dalawang beses bawat buwan ng Komite Sentral ng Partido Komunista ng Pilipinas

2

Abril 7, 2020 ANG BAYAN

Pungtot ken sinnaranay iti panawen ti *lockdown*

Saan a nalapdan ti *lockdown* ti panagbettak ti pungtot ti umili kadagiti kalpalpakan ti rehimen iti panangsango ti krisis ti pandemya a Covid-19.

Idi Abril 1, nagprotesta dagiti residente ti Sityo San Roque idiaiy Barangay Bagong Pag-asa, Quezon City tapno ipanawagan ti inisigida a subsidyo a taraon. Adda agarup 6,000 residente ti San Roque a kaaduan ket mala-mangmangged nga agsangsanggir iti inaldaw a pastrek. Nabayagen a ganggandaten ti lokal a gobyerno ditoy a patakyasen isuda iti lugar tapno ikkan-dalan/wayaan ti panangipatakder kadagiti mall ken dadduma pay a komersyal a pasdek.

Imbes a sungbatan, naranggas a dinispers dagiti polis ti natalna a panagtignay ken inarestar ti 21 raliyista. Imbalud isuda ken pinangtaan a saan a palubosan inggana a saan a malpas ti *lockdown*. Iti maysa a nakabidyo a pablaak ni Duterte karabiiyan na, minandaran na ti PNP a paltogan ti sinnoman a "lumaban." Lalo a pinabara daytoy a mandar ti agburburek a pungtot ti umili.

Naglatak iti *social media* ti

panawagan nga #OustDuterteNow (Patakyasenen ni Duterte) kalpaskan ti bitla na. Adu nga artista ken mabigbig a personalidad ti nakikaysa iti panawagan ken nangipatulod ti ayuda kadagiti nakurapay. Adu ti timmulong tapno makaurnong ti pagpyansa dagiti naarestar (P15,000 kada maysa wenno P315,000). Napilitan ti polis a wayawayaan ti 21 idi Abril 6. Numan pay kasta, rinaut manen ti PNP ti komunidad iti dayta met la nga aldaw. Naranggas a binakbak da ti impatakder dagiti residente a komunal a kusina.

Iti dayta met la nga aldaw, binakbak dagiti polis ti barikada dagiti residente ti Barangay Didipio, Kasibu, Nueva Vizcaya. Sinaed ti umili ti fuel tanker nga ipuspuslit ti OceanaGold. Malaksid iti panangiparit ti *lockdown*, iligal ti operasyon ti OceanaGold gapu ta adda mandar laban iti daytoy ti lokal a gobyerno.

Agsasaruno a protesta ti in-

russuat ti umili tapno agpanawagan ti inisigida nga ayuda. Idiaiy Iloilo, nagprotesta dagiti residente iti sa-ngo ti kampo ti DSWD Region VI idi Abril 3. Idiaiy Camarines Norte, kinlampag/kinabkab met dagiti drayber ti traysikel ti opisina ni Gov. Edgardo Tallado.

Namindua a daras met a dimmarup (Marso 24 ken April 2) dagiti residente ti Barangay Muzon, Taytay, Rizal sa *barangay hall* tapno irupir nga ikkan isuda ti ayuda.

Protesta online

Indalan iti internet ti adu a sektor, aglalo dagiti kabataan ken propesyunal, ti agburburek a pungtot da laban kenni Duterte gapu ta maiparit ti panagruar iti balay ken dagiti panaguummong. Tuloy-tuloy ti panangtubngar da iti rehimen iti kinainutil daytoy nga ikkan isuda ti umdas nga usar kas kadagiti *face mask*, *thermal scanner* ken *personal protective equipment* (PPE) dagiti mangmangged a pangsalun-at.

Tinubngar da iti social media ti panangted prayoridad iti panagpaeksamen dagiti senador ken kongresista iti tengnga ti kinaawan dagiti *testing kit*. Simmaknap dagiti panawagan a #NotoVIPTesting ken #MassTestingNowPH, ken irupir ti umili a rumbeng nga ikkan ti prayoridad dagiti doktor ken nars, kasta met dagiti maatap a positibo iti Covid-19. Paset dagiti batayan nga addang nga inirekomenda ti World Health Organization ti panangiyaramid ti mass testing wenno nalawa a panangeksamen kadagiti tao. Naganunsyo ti rehimen a mangiyaramid ti *mass testing* manipud Abril 14 ngem para laeng kadagiti tao nga addaan sintomas ti sakit ken mangmangged a pangsalun-at.

Naglatak met ti #NasaanAngAyuda tapno singiren ti rehimen iti nabuntog a distribusyon

"Galit...", kitaen iti panid 4

"Pandemyang...", maniud iti panid 2

nangipangato ti produksyon ti taraon kas panagsagana iti posible a panagkurang duron ti *lockdown* ken panagsardeng ti produksyon.

Bayat nga ipapilit ni Duterte ti wagas na a pasista a diktadura, agtultuloy nga isinsina na ti bukod na iti umili. Gapu iti krisis ti Covid-19 nga aramid met dagiti pannakapaay ti rehimen na, lalo a sumsumngaw ti bangsit na. Mayugyugyog ti rehimen na bunga ti yaakikid ti suporta. Iti kada panangnganga ti narugit a bibig ken dagiti biddut nga addang ni Duterte, lalo a rubrubroban na ti nalawa a pungtot ken pabpabaraen ti tured ti umili. Sagpaminsan nga umatras isuna tapno pakalmaen ti sitwasyon. Mapaneknekan pay no malapdan na ti panagburek ti pungtot ti umili wenno isu ti tuluyang malalapnos.

Ti nakadakkak a saplit ti pandemya Covid-19 iti Pilipinas ket mangibutbutaktak iti kinabulok ken pundamental a kontradiksyon ti agar-ari a sistema a mala-kolonyal ken mala-pyudal iti pagilian. Nakita ti kinaawan ti kabaellan ti agar-ari nga estado a sungbatan dagiti kasapulan ti umili. Lalo a nagbalin a nalawag ti panagkasapulan pra iti rebolusyonaryo a panagbalaliw tapno ipatakder ti baro a sistema ti demokrasya ti umili a pudno a mangitantandudo iti pagsayaatan ken interes ti umili a Pilipino.

AB

Ayan na ti kuarta ti umili?

Saan laeng a kurang, no di ket talaga a limitado, ti iwarwaras a P200 bilyon nga ayuda a pinansya ti rehimen a Duterte. Daytoy ti rumrummuar iti umuna a bugso ti iwaras ti rehimen a P5,000-P8,000 ayuda tapno kissayan ti bisin ken rigat a bunga ti militarista a lockdown. Tapno agkaanay ti badyet, nangikeddeng ti rehimen a Duterte kadagiti lokal a guberno ti "kota" wenno no mano a pamilya laeng ti makaawat ti ayuda.

Idiay Valenzuela, limitado ti 95,000 pamilya ti maikkan ti ayuda. Nasurok a kagudua (61%) laeng daytoy iti kabuklan a 155,000 pamilya nga agnanaed iti syudad. Reklamo ti mayor ditoy no kasano nga inkeddeng ti DSWD dagiti benepisyaryo ken no kasano a mabiag ti 60,000 pamilya a saan a maikkan ti ayuda.

Kadagiti dadduma a syudad iti National Capital Region (NCR), awan pay iti kagudua ti kabuklan a bilang dagiti pamilya ti maikkan ti ayuda. Iti Manila, 185,000 laeng ti nailista nga ikkan (43%) idinto a 435,237 ti pamilya ditoy. Iti Paranaque, 77,764 (wenno 49%) laeng iti 160,000 pamilya nga agnanaed ditoy ti maikkan. Nakarkaro ti kasasa-

ad kadagiti probinsya iti ruar ti NCR. Agar-arikattot ita dagiti lokal nga opisyal a punuan ti dakkal a pagkurangan.

Kuna da, saan a rumbeng a dagiti karirigatan laeng ti ikkan ti ayuda ken kumpensasyon. Apektado amin a pamilya iti makabulan a lockdown. Adu kadagiti mangmangged ken empleyado, regular man wenno kontraktwal, ti naawanan ti pamastrekan ken trabaho. Awan ti sabali a pangalaan da ti pondo malaksid iti subsidyo ti guberno.

Iti datos mismo ti rehimen, P100 bilyon pay laeng ti naited iti DSWD idi Abril 3. Agarup P100 milyon met ti naited iti DOLE para kadagiti mangmangged a naawanan ti trabaho; ken P100 milyon sa DOH

para iti ayuda a medikal dagiti tao nga addaan ti nadumaduma a sakit. Naikkan met ti P52 milyon ti DOST para iti panangaramid kadagiti testing kit. Kabayatan na, kas kadakkel daytoy ti inted na iti PNP (P52.3 milyon) iti saan a nalawag a gapu. No pagtitiponen, nasurok a kaguduan daytoy iti P275 bilyon nga inkari ni Duterte.

Nasurok a dua a lawasen nga agur-uray ti umili ti maiparbeng nga ayuda ken kumpensasyon. Umad-adun ti mabisbisinan. Makapungpungtot da iti naginad a panagibunong aglalo pay ta daytoy ti inaramid a rason ni Duterte tapno ikamakam ti panangala na ti emergency powers. Babbabalawen ni Duterte dagiti lokal nga ken akakusaran isuda a kurakot ken nabuntog. Ngem nalawag iti umili a ni Duterte mismo ken ti Inter-agency Task Force na a pakaibilangan dagiti upisyal militar ti inutil ken awan ti kabaelan nga alay-ayan ti pagilian iti krisis. AB

"Galit..." manitud iti panid 3

ken limitado a tulong pinansyal.

Saan da met a pinalabas ti pananglipit dagiti tao ni Duterte kada Vice President Leni Robredo ken Mayor Vico Sotto ti Pasig a, maisupadi iti nasyunal a guberno, ket agpada a dinyaw gapu iti pagkaka-wanggawa/panangtulong kadagiti mangmangged a pangsalun-at ken dagiti pinarigat ti *lockdown*. Nalawa a suporta met ti naawat ni Atty. Chel Diokno, a nagboluntaryo a mangted ti serbiso a ligal kadagiti ip-ipiten ti NBI, idi tubngaren ken laisen isuna ni Duterte.

Limmatak idi Abril 5 ti #DefendPressFreedom kas panangsalaknib kenni Joshua Molo, *editor in-chief* ti Dawn, pagiwarnak ti estudyante ti University of the East. Pinangtaan da ni Molo nga ikulong ngem dimmawat ti pammakawan mainaig kadagiti kontra-Duterte a paduyakyak na iti Facebook.

Sinnaranay ken panangpukaw iti Covid-19

Gapu ta saan a marikna ti ayuda ti guberno, todo ti panangikagumaan ti nadumaduma a grupo ken indibidwal tapno mangted ti tulong kadagiti mangmangged a pangsalun-at ken kadagiti nakurapay. Daytoy ket bayat nga ikaririgatan dagiti lokal nga opisyal ti guberno a pakaanayan ti limitado a rekurso iti panangsango iti kasapulan dagiti residente.

Babaen iti kampanya a #BarangayDamayan nga inisyatiba ti Kadamay, agiwarwaras ti grupo ti relief goods iti nadumaduma a nakurapay a komunidad. Indauloan ti Kilusang Magbubukid ng Pilipinas ti Sagip Kaaw-awayan tapno makatulong kadagiti mannalon ti Batangas ken Bulacan. Inrussuat met daytoy ti kampanya a Bagsak-Ahon nateng Sale no sadino a dagiti inapit a nateng dagiti mannalon idiay Bulacan

ket ilaklako *online*. Nagiwaras met ti ayuda ti Kilusang Mayo Uno kadagiti mangmangged iti Caloocan ken Quezon City babaen iti kampanya a #TulongObrero.

Manipud kadagiti nakolektar a donasyon, nagiwaras kadagiti *isolation tent* ni Angel Locsin iti nadumaduma nga ospital iti Luzon tapno makaawat pay dagitoy kadagiti nayon a pasyente nga addaan sintomas ti Covid-19. Adda met kanya-kanya a panangikagumaan dagiti dadduma pay nga artista ken mangmangged tapno makaurnong ti tulong.

Adu a Pilipino ti nagkaut kadagiti bursa da tapno tumulong nga agpaadu kadagiti *face mask* ken dadduma pay a kasapulan dagiti ospital. Nangted ti libre a naluto a taraon dagiti restoran, karinderya ken ordinaryo nga umili. Dagiti addaan ti lugan ket nangidiaya kadagiti libre a panaglugaan, libre a deliberi ken dadduma pay a serbisyo. AB

Nainkalintegán a kiddaw dagiti *frontliner*

Mangidadaulo iti laban iti pandemya a Covid-19 dagiti maaw-awagan a *frontliner*—dagiti mangmangged a mangipatpatungpal kadagiti delikado a rebbengen iti panangasikaso kadagiti pasyente a naakaran ti sakit. Isuda dagiti doktor, nars, teknisyen ken dadduma pay a mangmangged a pangsalun-at. Tapno nasayaat a makaipatungpal kadagiti rebbengen da, inlawlag da dagiti insigida a kasapulan da, kasta met ti nainkalintegán a kiddaw da.

Kangrunaan ditoy ti insigida a panangted ti gobyerno kadagiti *personal protective equipment* (PPE) dagiti mangmangged a pangsalun-at. Bukbuklen ti PPE ti kawes, helmet, face shield ken dadduma pay nga usar a nadisenyo tapno protektaran ti mangikawkawes iti daytoy laban iti impeksyon. Ti kinakurang daytoy kadagiti ospital ti kalatakan a peggad a sangsangoen dagiti *frontliner*. Segun iti Alliance of Health Workers, 26 a mangmangged a pangsalun-at ti nagpositibon iti sakit iti Manila pay laeng gapu iti kinakurang ti PPE. Saan a bumaba iti 12 doktor ti naakaranen ken natay iti sakit.

Kasilpo daytoy, kiddaw pay da-

giti *frontliner* ti libre ken no kasapulan ket regular a panangeksamen kadagiti mangmangged a pangsalun-at.

Rumbeng met a mangemploy ken mangsanay kadagiti regular a mangmangged a pangsalun-at tapno mangagas kadagiti pasyente. Idi 2018, 47% dagiti baryo ti intero a pagilian ti awanan ti lokal a sentro a pangsalun-at. No adda man, awan ti garantiya nga adda madanon a doktor wenno nars a

mangasikaso kadagiti agkamang a pasyente. Palalo a nakaad-adayo ti balanse a maysa a doktor iti tunggal 33,000 pasyente kompara iti internasyunal a pamantayan a maysa a doktor iti tunggal 1,000 pasyente. Iti kaso met ti akomodasyon dagiti pasyente, saan pay a dumanon iti 10 kama kadagiti ospital ti nailatang iti tunggal 10,000 indibidwal.

Manipud dekada 1980 ket saan pay a dumanon iti 5% ti *gross domestic product* ti pagilian ti ilatlatang ti gobyerno iti badyet pangsalun-at. Iti kaso ti Research Institute for Tropical Medicine (RITM), kinissayan pay ti badyet daytoy iti 57% idi 2017. Ti RITM ti mangidadaulo iti panangeksamen kadagiti addaan sintomas ti Covid-19. Karaman met iti listaan dagiti kidkiddawen dagiti *frontliner* ti nayon a sueldo, *hazard pay* ken seguridad iti trabaho. AB

Nalawa a panagkurang ti taraon, agpangpangta

Agpangpangta ti nalawa a panagkurang ti taraon iti National Capital Region ken intero a pagilian. Adun kadagiti mannalon ken komersyante ti malugluga gapu kadagiti restriksyon nga impataw ti militarista a *lockdown* ti rehimen a Duterte. Adun ti nagkuna a mapilitan da a sumardeng iti produksyon. Sigurado a lalo pay a rumigat ti kasasaad ti umili iti sango ti pablaak ti rehimen a pawaywayan pay inggana Abril 30 ti *lockdown*.

Nakurang unayen dagiti produkto nga agrikultural a makastrek iti National Capital Region manipud idi ipataw ti *lockdown*. Awan gapu a masasaed/malaplapan kadagiti tsekpoynit dagiti trak nga agkarkarga ti nateng ken karne. Maikaniwas daytoy iti deklarasyon ti rehimen a saan a lapdan dagiti lugan nga agkarkarga kadagiti kasapulan a taraon ken kargamento.

Kadagiti umuna a lawas, maysa a tonelada ti nateng ti nareport nga imbelleng laengen dagiti mannalon wenno impakan kadagiti ayup. Adda met report nga adu a mannalon ti

naiduron nga ilako ti produkto da iti nakababbaba a presyo. Pagarigan ditoy ti petsay a mailako laengen iti P3/kilo idinto a P60/kilo daytoy iti napalabas.

Pinaka-lugi dagiti mannalon ti Benguet ken Mountain Province, dagiti prubinsya a kangrunaan nga agsupsuplay ti nateng iti Metro Manila. Dati nga agsagsagaba da ti nakababbaba a presyo ti panaggatang ti produkto. Ita, insardengen ti adu a negosyanteti panaggatang gapu ta saan da maipan dagitoy kadagiti tiendaan. Dakkel a paset ti apit da ti naitambak ken saan a na-

lako. Bassit a paset laeng daytoy ti kabaelan a gatangen dagiti lokal a gubyerno.

Apektado met iti *lockdown* dagiti negosyante iti panagtaraken ti manok (*poultry*) iti Central Luzon ken Calabarzon a paggagapuan ti agarup kagudua ti kabuklan a suplay ti manok ken itlog iti intero a pagilian. Saan da met maibyahe ken malako ti produkto. Gapu ta naka-tambak dagitoy, artipisyal a ngumatngato ti suplay kadagiti nasao a rehiyon a gapu ti panagbaba ti presyo ti produkto.

Segun kadagiti negosyante, bimmagsak nagturong iti P30-P50/kilo ti presyo ti manok a nababbaba pay gem iti makalkulo a P70/kilo a gastos da iti produksyon. Iti sabali a bangir, ngimmato met ti

"Malawakang..." kitaen iti panid 6

Cuba, silaw ti sangalubongan a panagkaykaysa ken serbisyo a medikal

Dadaulo ti Cuba, maysa a bassit a pagilian idia Latin America a liplipiten ti imperyalismo nga US, iti pannakikaykaysa ken panangted ti serbisyo a medikal kadagiti umili ti lubong tapno labanan ti pandemya a Covid-19. Dagus a nangipatulod daytoy kadagiti brigada a medikal tapno tumulong kadagiti nakaro a natamaan a pagilian. Idi Marso 18, pinalubosan daytoy a sumanglad ken tinulongan ti MS Braemar, maysa a barko a British, kalpasan a nagked-kedan dagiti dadduma a pagilian gapu ta nalabit nga adda karga daytoy a naakaran ti sakit.

Indiaya ti Cuba iti aniaman nga agkasapulan ti maysa nga agas a mabalin a makasalbar kadagiti pasyente a nagpositibo iti Covid-19. Ti nasao nga agas, nga inawagan nga Interferon Alpha 2B, ket padpadur-asen dagiti syentista a Cuban manipud pay dekada 1980 kas pangkontra iti dengue, HIV, hepatitis ken dadduma pay a viral a sakit. Pappapigsaen daytoy ti produksyon ti interferon (maysa a grupo dagiti protina) iti bagi ti pasyente tapno papigsaen ti resistenya na ken labanan ti sakit. Ti sakit a bunga ti Covid-19 ket awan ti agas na ken lablabanan laeng ti resistensya ti tao.

Nagtinnulong a pinadur-as dagiti syentista ti China ken Cuba ti nasao nga agas. Imanmanupaktura ken us-usaren daytoy idia China manipud pay Enero. Segun kadagiti syentista, pinakapektibo daytoy no maited iti nasapa a paset ti impeksyon wenno kas addang a pangliklik. Maysa ti interferon alpha iti 30 agas nga ad-adalen ita ti World Health Organization (WHO) nga irekomen-

da kas agas laban iti Covid-19. Lu-maok ti walo nga ospital iti Pilipinas iti iyaramid nga internasyunal nga eksperimento ti WHO.

Segun iti Cuba, umdas ti suplay da ti Interferon Alpha-2 para kadagiti rinibribu a pasyente. Naka-sagana met daytoy nga agmanupaktura ti nayon no kasapulan. Kabayatan na, nangipaduyakyak ti kinasagana a tumulong ti agarup kagudua ti milyon a mangmanged a pangsalun-at ti Cuba no paayaban isuda. Addan 45 pagilian a nagdawat ti tulong, segun iti Cuban Health Workers Union idi Marso 30. Iti Pilipinas, nangidatagen ti petisyon idi Abril 5 ni Bayan Muna Rep. Euphemia Culiamat tapno dawaten ti tulong ti Cuba.

Itatta, adda 28,000 mangmanged a pangsalun-at ti Cuba nga agserserbisyo iti 60 pagilian. Ti programa ti panangipatulod kadagiti brigada ti medikal ket rinugian ti dati a presidente daytoy a ni Fidel Castro manipud pay 1963. Nakaite-den daytoy ti serbisyo iti nasurok 160 pagilian iti intero a lubong. **AB**

609 politikal a balud, wayawayaan!

IPAMPANAWAGAN TI Karapatan ti dagus a panangwayawaya iti 609 politikal a balud iti pagilian, aglalo dagiti nataengan ken nakakaro ti marikrikna da a sakit. Daytoy ket tapno mayadayo da iti naillet ken bulnerableng a kasasaad kadagiti pagbaludan iti panawen ti pandemya a Covid-19.

Inikkan daytoy ti baro a duron kalpasan nga agpanawagan ni United Nations High Commissioner for Human Rights Michelle Bachelet a wayawayaan dagiti pagilian dagiti balud da tapno kissayan ti panaglilinetlet kadagiti pagbaludan. Simmungbaten iti daytoy a panawagan ti Iran, Brazil ken dadduma pay a pagilian.

Nangirussuat met ti grupo ti kampanya a #SetThemFree ken #FreePoliticalPrisonersPH iti social media. Sakbay daytoy, nagpanawagan dagiti simbaan a wayawayaan dagiti politikal a balud, kas iti National Council of Churches of Philippines ken ti Archdiocese ti San Carlos. Dakkel a paset (209) dagiti politikal a balud nga inarestar iti panawen ni Duterte ket mannalon nga inakusaran a kameng ti Bagong Hukbong Bayan. **AB**

"Malawakang...", *maniud iti panid 5*

presyo daytoy kadagiti pagtagilakuan iti Metro Manila gapu iti limitado a suplay. Iti kaudian a report, dumanonen iti P160/kilo ti abereyds a presyo daytoy iti Metro Manila, nangatngato iti P30 iti inkeddeng a presyo a P130/kilo. Reklamo met dagiti negosyante a mabulbulok laengen dagiti itlog ti manok gapu ta saan da makalako.

Nayon pay ditoy, nasurok nga 800 *container van* a naglaon kadagiti inangkat a nateng, prutas, karne ken suplay medikal ti nakatambak laeng ken saan a mairuar kadagiti sangladan ti Manila.

Kabayatan na, nagpangta dagiti multinasyunal kadagiti *export-processing zone* nga iyalis, dagiti operasyon da iti sabali a pagilian no saan da a mapalubosan nga ag-

lukat ken agopereyt. Al-allukoyen da ti rehimen a palubosan ti limitado nga operasyon ti pabrika. Numanpay kasta, awan ti indiaya da a pondo wenno impaduyakyak nga addang a pang-safety ken maiparbeng a kompensasyon para kadagiti mangmanged. Paset ti lockdown ti panagsardeng iti operasyon iti kabuklan dagiti pabrika kadagiti engklabo. **AB**

Naakaran ti Covid-19, nasuroken a 1 milyon

Lumabesen iti 1.2 milyon iti 204 pagilian ken teritoryo ti komfirmado a naakaran ti Covid-19 iti intero a lubong idi Abril 6. Nasuroken a 52,000 ti natay manipud idi damo a rumsua daytoy idiy China idi napalabas a tawen. Nalabit a nangatngato pay ti pudno a bilang, segun kadagiti eksperto iti pandemya, gapu ta adu a kaso ti saan a nairepreport iti World Health Organization (WHO). Adu kadagiti pagilian ti saan a nangiyaramid ti mass testing wenna nalawa a panageksamen (kas iti Pilipinas ken mano a pagilian idiy Africa) ken adda dagiti pagilian nga agsuspetsa nga ilinglinged ti kalawa ti impeksyon.

Idi dumteng ti maudi a lawas ti Marso, nasuroken a dua a bilyon a tao ti nakakuarentina (quarantine) ken agtaltalinaed iti balbalay da tapno ipatungpal ti "social distancing" wenna ti pisikal a panaginnadayo ti tattao tapno maliklikan ti napasas a panagwaras ti virus. Nalawa a naiserra dagiti pabrika, pinasardeng dagiti byahe a sumrek ken rummuar kadagiti pagilian ken imparit ti dadakkel a panaguummong. Kairutan nga impatungpal ti lockdown wenna puersaan a panagkuarentina idiy China, India, France, Italy, New Zealand, Poland ken UK.

Nakaro a natamaan dagiti sentro ti kapitalismo. Kaaduan ti naakaran idiy US, no sadino nga adda 366,906 a nailista a naimpeksyon, ken agarup 10,868 ti natay idi Abril 6. Sentro ti outbreak ti New York City, no sadino a 4,758 ti natay ken 131,239 ti naakaran. Daytoy ket uray nasapa a naiserra ti baundari ti US iti China, imparit ti panagbyahe a mapan ken sumrek sadiay, ken nangipatungpal ti panagkuarentina dagiti aggapu sa-

diay. Idi Marso 13, indeklara ni Trump kas national emergency ti panagwaras ti virus ken nangilatang ti \$50 bilyon tapno siguden/agapan ti nakakaro nga epekto a pangsalun-at ken sosyo-ekonomiko daytoy. Kaaduan kadagiti lokal nga estado ditoy ket nangipatungpal ti boluntaryo a panagkuarentina.

Kas iti adu a pagilian, agsagsagaba iti kinakurang dagiti ventilator (makina a mangipugpugso ti oxygen tapno matulongan nga umanges ti pasyente), mask ken dadduma pay a personal protective equipment dagiti ospital ken klinika iti US. Agliinnetlet dagiti pasyente kadagiti ospital, ken dandani saan a makagiddan dagiti morge iti kaadu ti matmatay.

Idiy Europe, kakaruan a natamaan ti Italy, Spain, France, Germany ken United Kingdom no sadino a 626,140 ti nailista a naakaran ken 33,498 ti natay idi Abril 6. Kaaduan ti natay idiy Italy (16,523) ken Spain (13,341). Adayo a nababbaba ti bilang ti natay idiy Germany (1,810) nupay dumanon iti 103,374 ti naakaran kadakuada. Segun ka-

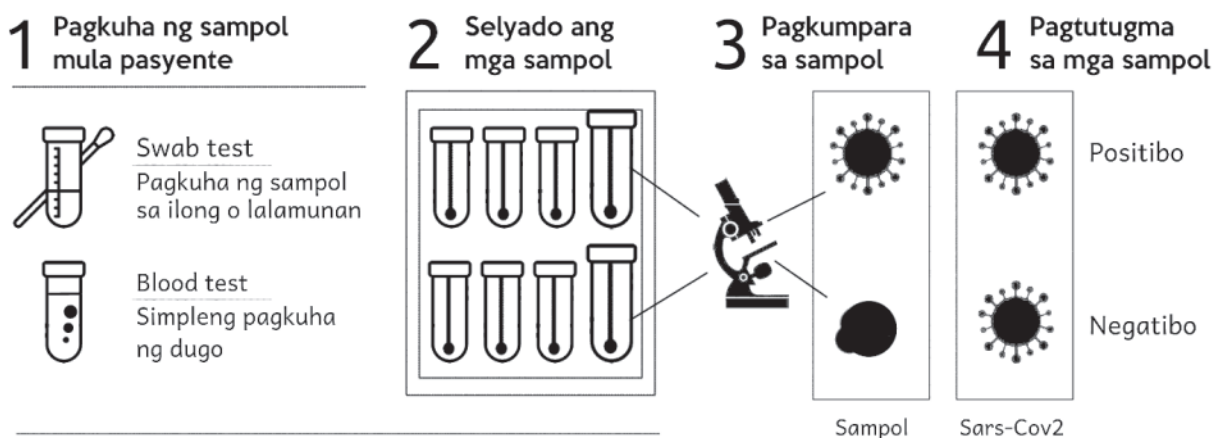
dagiti eksperto, daytoy ket gapu iti dagus a mass testing a dumanon iti 500,000 kada lawas ken panangisagana kadagiti pasilidad para iti nakakaro a kaso. Malaksid iti UK ken Italy, boluntaryo a panagkuarentina met ti impatungpal iti kabuklan ti Europe.

Idiy China, 81,708 ti naakaranen ken 3,331 ti natay. Nangato met ti bilang dagiti naakaran idiy Iran, Turkey ken Canada. Idi dumanon ti Abril, nagrugin a ngumato ti bilang ti impeksyon idiy Brazil ken dadduma pay a pagilian iti Latin America. Iti Pilipinas, addan nailista a 3,660 a naakaran ken 163 ti natay iti sakit idi dumanon ti Abril 6.

Segun iti WHO, 3% ti kabuklan a tantos ti matmatay kadagiti naakaran. Pinaka-bulnerable iti sakit dagiti natataengan (60 tawen agpangato) a dati mga addaan sakit iti puso wenna diabetes.

Bayat nga agar-arikattot iti panangsungbat iti krisis iti salun-at, sangsangoen dagiti gubyrno iti lubong ti yaakikid dagiti ekonomya da ken nalawa a kinaawan ti trabaho. Kalkulo dagiti unyon iti Europe a dumanon iti maysa a milyon a trabaho ti mapukaw bunga ti panagri-kep dagiti pabrika, eskuelaan, negosyo ken panangiparit iti dadakkel a panaguummong. Nababbaba daytoy kompara iti 10 milyon a trabaho a napukaw idiy US, no sadino a 6.6 milyon ket napukaw iti uneg laeng ti maudi a dua a lawas ti Marso. AB

Pag-eksamen sa pasyenteng may sintomas ng Covid-19

*kadalasang umaabot ng 6 oras bago makuha ang resulta

Klinika ti umili, taraon ken produksyon, sungbat ti BHB iti Covid-19

Nasurok a 1,000 mannalon ti inikkan ti serbisyo a medikal ti Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Central Negros (Leonardo Panaligan Command) idi maudi a lawas ti Marso. Daytoy ket sungbat iti panawagan ti Partido Komunista ti Pilipinas (PKP) a mangirussuat ti kampanya a pangsalun-at kas panangsango iti pandemya a Covid-19. Sinentroan ti atensyon dagiti medik dagiti natataengan ken masakog. Nangiyaramid da kadagiti tsek-ap ken nagiharas kadagiti prinoseso a mula nga agas (herbal) para iti gurigor, uyek ken panateng. Nangited met ti BHB kadagiti bitamina kas panglaban iti sakit. Kagiddan daytoy ti kampanya iti impormasyon maipanggep iti pandemya.

Katinnulong ti BHB iti panangirussuat ti klinika ti umili dagiti komite iti salun-at dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon masa. Timmulong met dagiti boluntir ti Makibaka ken Kabaataang Makabayan.

Idiay Bicol, 260 pamilya manipud iti tallo a barangay ti inikkan ti

yunit ti BHB ti bagas idi maudi a lawas ti Marso. Apektado dagitoy a barangay iti krisis iti taraon bunga ti lockdown ti rehimen. Tinarawid-widan ti yunit ti BHB ken rebolusyonaryo nga organisasyon masa ti emerdyensi a panangiharas kadagiti apektado a pamilya. Ti pondo nga inusar para ditoy ket manipud iti

naurnong a rebolusyonaryo a buis.

Nangirussuat met kadagiti kampanya iti impormasyon dagiti yunit ti BHB iti isla ti Panay, probinsya ti Quezon, ken dadduma pay nga erya a pagtigtignayan ti hukbo ti umili.

Dagitoy a panangikagumaan ket paset ti sungbat iti panawagan ti PKP nga anatopan ti kasasaad ti umili. Kagiddan daytoy, kasapulan nga ipagna ti produksyon kadagiti rebolusyonaryo a teritoryo. Inruar ti panawagan iti sango dagiti kumarkaro a pammarigat a resulta dagiti panangiparit ti lockdown ti rehimen a Duterte iti Luzon ken dadduma pay a paset ti pagilian.

"Klinikang...", kitaen iti panid 9

Maika-51 tawen nga anibersaryo ti BHB, rinambakan

Rinambakan ti Bagong Hukbong Bayan ti maika-51 tawen nga anibersaryo daytoy iti tengnga ti krisis pangsalun-at bunga ti Covid-19. Naummong dagiti Nalabaga a mannakigubat ken umili kadagiti temporaryo a kampo iti nadumaduma a lugar.

Inatendaran ti nasurok a 2,000 mannalon ti panagranbak ti BHB-Central Negros (Leonardo Panaligan Command). Adda dagiti kultural a presentasyon ti BHB a nangbigbig iti naindaklan a tulong ti hukbo ti umili iti isla. Linagip da dagiti nagbalin a biktima ti Oplan Sauron ken ti awan ressat a panagpatay iti isla. Kagiddan ti programa, nangirussuat ti hukbo ti umili ti klinika ti umili.

Nagisuot met ti *face mask* dagiti Nalabaga a mannakigubat ti BHB-Negros (Apolinario Gatmaitan Command) iti inrussuat a panaguummong. Daytoy ket simboliko da ti pannakikaykaysa iti panaglapan ti umili a Pilipino iti Covid-19. Nakasentro ti panagranbak iti panangted kaammuan maipanggep iti Covid-19 ken husto a nutrisyon tapno makaliklik kadagiti sakit. Inrussuat pay ti BHB-Negros ti Ispading, libro nga aglalaon kadagiti sinurat

ken sining ti rebolusyonaryo a tignayan ti isla.

Naurok a 100 Nalabaga a mannakigubat ken residente dagiti kabangibang a baryo ti naummong iti maysa a larangan iti Bicol. Nalatak iti programa dagiti sala, kanta ken mensahe ti pannakikaykaysa manipud kadagiti rebolusyonaryo nga organisasyon. Tema dagiti selebrasyon ti: "Paayen ti gubat a pananglipit ti rehimen nga US-Duterte! Adadda a papigsaen ti Bagong Hukbong Bayan ken amin-a-benneg nga iyabante ti gubat ti umili!" Linaon dagiti bitla dagiti mannakigubat ti panangsango ti hukbo ti umili ken umili iti sakit a Covid-19 ken panagsagana iti ibunga daytoy a krisis iti kaaw-awayan.

Iti pablaak daytoy, agpampawanawagan ti BHB-Bukidnon iti adadda pay a panaglapan iti sango ti tuloy-tuloy a nakapokus nga opera-

syong militar iti probinsya. Idi napalabas a tawen, nakailista ti 72 armado nga aksyon ti BHB ditoy a nagresulta iti 152 natay ken 94 nasugatan a soldado. Segun kenni Ka Dereka Magtanggol, lokal a tagapagsarita, manipud 2018 ket dumanonon iti 84 bomba ti intinnag ken 395 bala ti kanyon ti inusar ti AFP kadagiti kabambantayan ti probinsya.

Nangiruar met kadagiti kanyakanya a pablaak ti yunit ti BHB manipud iti rehiyon ti Southern Tagalog, Panay, Bicol ken kadagiti probinsya ti Kalinga, Abra ken Mindoro.

Nayon nga alerto ken panagannad, kasapulan iti panawen ti sispayr

Nagpanawagan ti Partido Komunista ti Pilipinas (PKP) ti nayon nga alerto ken panagannad iti amin a yunit ti Bagong Hukbong Bayan (BHB) iti panawen ti sispayr. Daytoy ket iti sango ti awan sarday a panagatake dagiti yunit ti militar ken polis iti nadumaduma a paset ti pagilian. Iyar-aramid da dagitoy nga atake iti laksid ti indeklara a sispayr ni Rodrigo Duterte idi Marso. Epektibo ti unilateral a deklarasyon ti rehimen manipud Marso 19 inggana Abril 15.

Agpampanawagan pay ti Partido iti BHB ang lihim na pga ad-ad-da pay a pairuten ti panagtignay tapno pagbalinen a bulsek ken tuleng dagiti yunit ti AFP ken paidaman isuda ti gundaway a rauten ti hukbo ti umili. Daytoy ket tapno maikkan ti nakaad-adu a gundaway dagiti Nalabaga a mannakigubat a mangiyaramid kadagiti kasapulan nga addang tapno tulongan nga agsagana ti umili laban iti panagwaras ti Covid-19. Numanpay kasta, kasapulan a kanayon latta a nakasagana da a salakniban ti bukod ken ti umili kadagiti opensibo nga

operasyon ti AFP.

Positibo a simmungbat ti Partido iti panawagan ti United Nations para iti maysa a sangalubongan a sispayr tapno isentro ti atensyon iti pananglaban iti pandemya a Covid-19. Idi Marso 19, inatasan ti Partido amin a kumand ken yunit ti hukbo ti umili ken milisya ti umili nga isardeng ken liklikan ti panangiwayat kadagiti opensibo nga operasyon laban kadagiti yunit ken tao ti AFP ken PNP. Inallukoy daytoy amin a rebolusyonaryo a puersa nga agtul-tuloy nga isentro ti panawen da iti panangirussuat kadagiti kampanya

iti salun-at ken panangted kadagiti libre a serbisyo medikal tapno lapdan ti panagwaras ti Covid-19. Agbayag inggana Abril 15 ti sispayr ti BHB.

Ti PKP ti kaunaan a puersa a makigububat a simmungbat iti panawagan ti UN para iti sispayr. Dinayaw ti UN daytoy ken kinuna iti maysa a pablaak na nga "agserbi a pagwadan iti intero a lubong." Inyanunsyo ti UN idi Abril 4 a positibo a simmungbat iti panawagan ti 11 pay a pagilian, kas iti reaksyunaryo nga estado ti Pilipinas.

Tuloy-tuloy nga opensiba ti militar

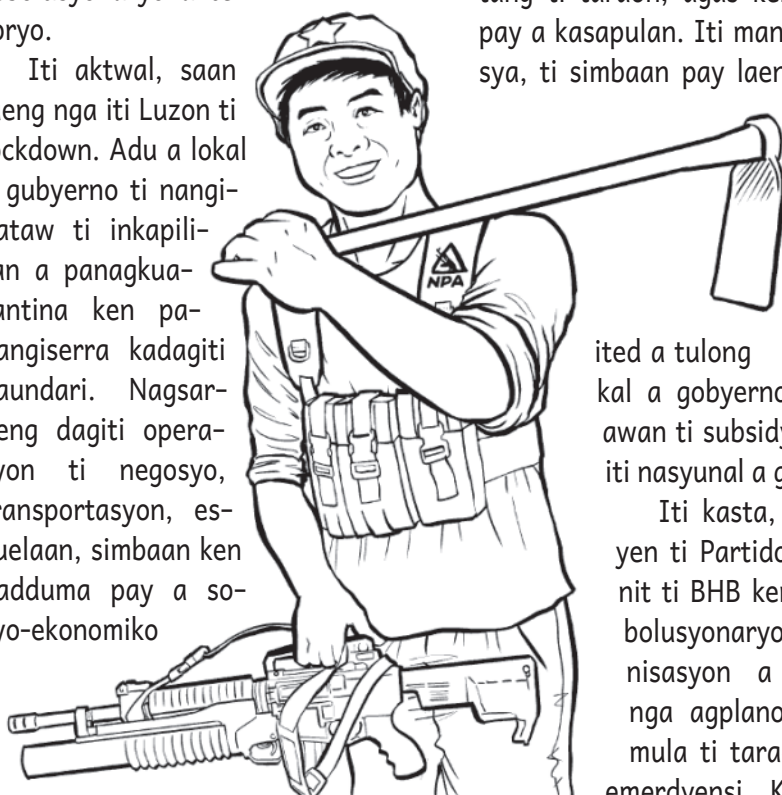
Saan laeng a ti bukod a sispayr, no di ket pati ti inanamongan daytoy a sangalubongan a sispayr, ti linabsing ti rehimen iti panangiwayat kadagiti operasyon militar iti sango

"Dagdag..." kitaen iti panid 10

"Klinikang..." maniud iti panid 8

Atas met ti Partido a pairtengen ti trabaho a pang-ekonomya kadagiti rebolusyonaryo a teritoryo.

Iti aktwal, saan laeng nga iti Luzon ti lockdown. Adu a lokal a guberno ti nangipataw ti inkapilitan a panagkuarentina ken panangiserra kadagiti baundari. Nagsardeng dagiti operasyon ti negosyo, transportasyon, eskuelaan, simbaan ken dadduma pay a sosyo-ekonomiko

nga aktibidad iti adu a probinsya. Gapu ditoy, awan ti mapasastrek ti mayorya ken marigatan da a gumatang ti taraon, agas ken dadduma pay a kasapulan. Iti mano a probinsya, ti simbaan pay laeng ti mang-

mangted ti ayuda. Nabuntog, no adda man, ti it-

ited a tulong dagiti lokal a guberno. Lalo nga awan ti subsidyo manipud iti nasyunal a guberno.

Iti kasta, al-allukouyen ti Partido dagiti yunit ti BHB ken dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon a pangmasa nga agplano ti panagmula ti taraon a pangemerdyensi. Kas pagari-

gan ti pagay, kamote ken dadduma pay a root crop, saba, mais, petsay ken dadduma pay a nateng a mabalin nga apiten iti uneg ti ababa a panawen.

Irussuat dagiti komperensya a pang-ekonomya, panawagan ti PKP. Tasaen/i-ases kadagitoy dagiti kasapulan ken imbak, ken kabaellan iti produksyon dagiti timpuyog. Manipud iti daytoy ket mangbukel ti plano a sumaklaw kadagiti nabatbati a bulan.

Inallukoy met ti Partido dagiti apo't daga nga ipausar ti daga nga awan ti abang. Dinawat met kada-kuada a mangted ti tulong a pinansyal, panangpausar kadagiti pasilidad ken dadduma pay a rekurso. Kasta met, inallukoy ti Partido dagiti lokal ken internasyunal nga ahensya ken organisasyon a mangted ti amin a tipo ti tulong iti umili iti produksyon da.

ti pandemya a Covid-19. Busbusbosen daytoy ti pondong a mabalin koma nga ilatang iti pananglaban ti pandemya kadagiti awan sarday ken nagastos nga operasyon a kombat, *psywar*, *drone surveillance* ken panangbomba daytoy kadagiti sibilyan a komunidad. Basar kadagiti inisyal a report a naurnong ti Ang Bayan, tuloy-tuloy a mangiyar-aramid ti AFP kadagiti operasyon iti 80 munisipalidad ken syudad, saklaw ti 146 barangay iti napalabas a dua a lawas.

Sumagmamano nga aldaw kalpasan nga agpanawagan ni Duterte ti sispayr, inlastog ti 8th IB ti inrussuat daytoy a reyd laban iti kampo ti BHB iti Sityo Bendum, Barangay Busdi, Malaybalay City, Bukidnon.

Idiay Quezon, inatake ti 85th IB

idi Abril 1 ti maysa a yunit ti BHB iti Barangay Ilayang Yuni, Mulanay. Maysa pay a yunit ti hukbo ti umili ti nireyd dagiti soldado ti 59th IB iti Barangay Mabunga, Gumaca idi Marso 31.

Segun iti BHB-Quezon, tuloy-tuloy ti operasyon a kombat ti AFP iti 10 munisipalidad ti probinsya.

Inatake met ti 80th IB ti maysa a yunit ti BHB a mangiyar-aramid ti misyon a medikal iti Bartiay Puray, Rodriguez, Rizal idi Marso 28. Imparuar ti AFP nga immuna ti BHB iti panagatake. Maisupadi daytoy iti mismo nga spot report ti 2nd ID nga isuda ti nangiyaramid ti *combat patrol* laban iti BHB.

Idi Abril 2, maysa pay a yunit ti hukbo ti umili ti inatake ti 44th IB iti Barangay Balagon, Silay, Zamboanga Sibugay. Maysa met a kam-

po ti BHB ti inatake dayta met laeng a yunit iti Barangay Penaranda, Kabasalan idi Marso 21.

Mangibungbunga ti peggad ken nakaro a rigat dagiti operasyon ti militar ken polis kadagiti baryo nga ak-akuparan da. Idiay Samar, inreport ti BHB ti panagoperasyon dagiti soldado nga awan ti maiparbeng a panagannad a medikal. Saklaw ti operasyon ti saan a bumaba iti 15 munisipalidad ti Northern, Eastern ken Western Samar.

Nalawa met dagiti operasyon kadagiti isla ti Negros ken Mindoro, Davao Region, Zamboanga Peninsula kasta met kadagiti prubinsya ti Sorsogon, Palawan, Capiz, Sultan Kudarat, Sarangani, Misamis Occident ken Surigao de Sur. (Para sa talahanayan, sumangguni sa website ng PKP sa www.cpp.ph.)

Kontrainsurhensya

sa panahon

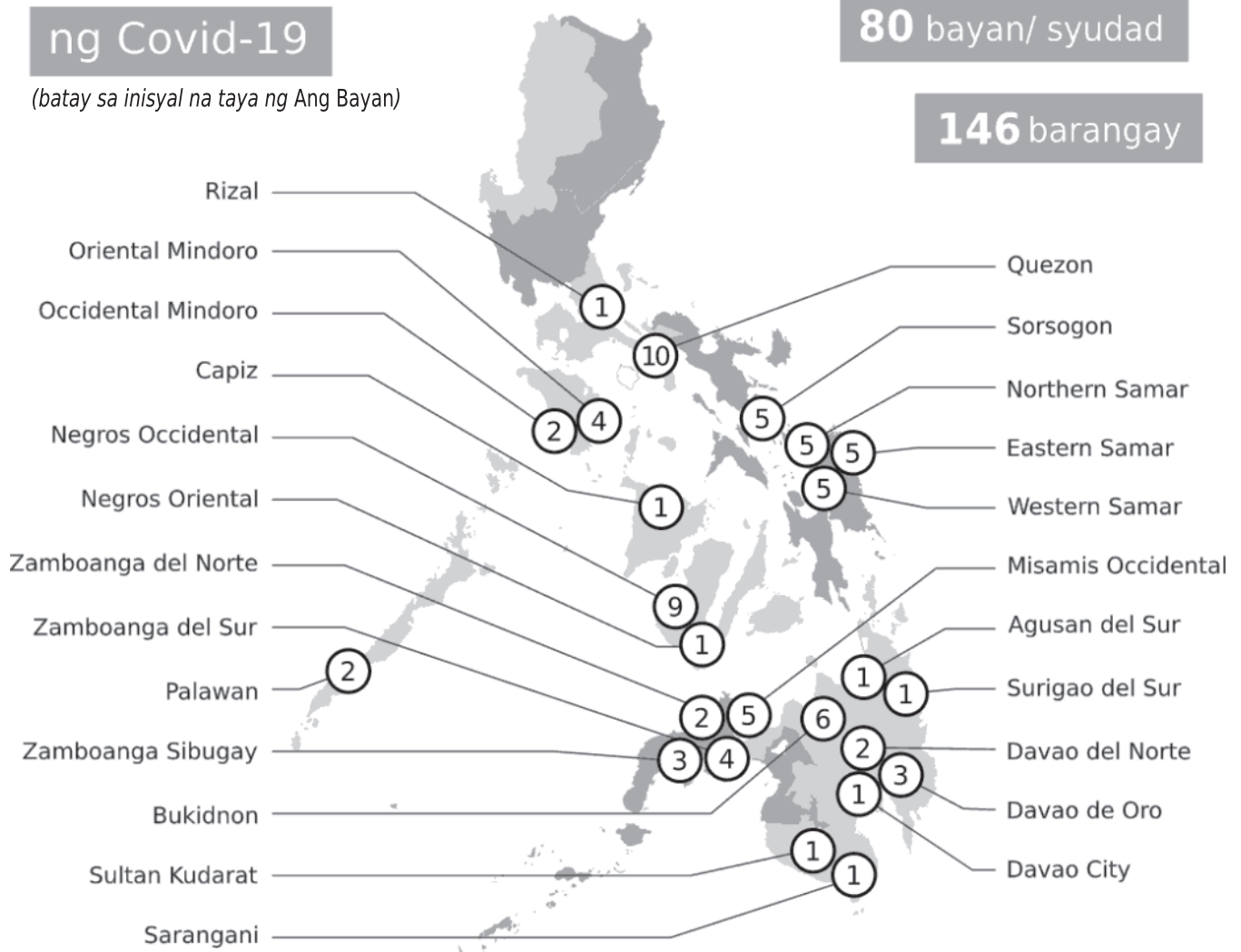
ng Covid-19

(batay sa inisyal na taya ng Ang Bayan)

24 prubinsya

80 bayan/ syudad

146 barangay

Ang mga nakabilog ay tumutukoy sa bilang ng bayan/syudad

Panagbomba ti AFP idiy Bukidnon ken Davao, tuloy-tuloy

Nangirussuat ti serye ti panagbomba ken agtultuloy dagiti nakapokus nga opensiba a militar ti Armed Forces of the Philippines iti beddeng ti Bukidnon-Davao iti laksid ti sispayr iti panawen ti Covid-19. Us-usaren daytoy report ti Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Bukidnon, awan sarday a nagitinnag ti lima a 230-kilo (wenna 500-lbs) a bomba ti Philippine Air Force ken 4th ID iti asideg ti dua a komunidad dagiti Lumad iti Barangay Mandahikan, Cabanglasan idi Marso 27.

Tallo a bomba ti intinnag iti alas-9 ti agsapa, ken dua pay iti alas-2 ti malem. Nagbunga daytoy ti troma kadagiti ubbing ken residente iti komunidad. Nadadael iti panagbomba ti aglawlaw a kangrunaan a pangal-alan dagiti Lumad ti taraon ken pagbiagan da.

Kalpasan ti dua nga aldaw, nangibulos met ti militar ti 10 rocket dita met laeng a barangay iti tengnga't aldaw. Nangibulos met kadagiti bala ti kanyon a nakapuesto iti kabangibang a barangay idiy Loreto, Davao del Norte. Kalpasan ti panagbomba, nagmalmalem a nagpatayab ti eroplano a pangsarbeylans a Cessna ti militar sa erya, ken nagdeploy ti

nayon a kolum ti soldado tapno mangiyaramid kadagiti operasyon a kombatan.

Kabayatan na, nagdeploy met ti dua a kolum ken tallo nga *armored fighting vehicle* ti militar iti Sityo Tapayanon, Barangay Gupitan, Kapalong, Davao del Norte. idi Marso 24, rinaut dagiti elemento ti 60th ken 56th IB ti maysa a yunit ti BHB a nakakampo iti lugar. Imparuar ti militar nga isuda ti inatake ti BHB uray pay nalawag a mangirusrusuat dagiti soldado kadagiti operasyon a kombatan. Kinapudno na, sakbay pay man ti labanan ket nangipueston ti militar kadagiti kanyon tapno suportaran dagiti agop-operasyon a tropa

daytoy. Nireyd met ti militar ti kampo ti BHB idiy Little Baguio, San Fernando, Bukidnon idi Marso 29 agarup alas-2 ti parbangon.

Inreport met dagiti residente nga agtultuloy dagiti operasyon militar kadagiti Barangay ti Kibongcog ken Poblacion, San Fernando; Barangay Concepcion, Valencia; Santa Filomena, Quezon; Barangay Bulonay ken Kalabugao, Impasugong; Barangay Busdi, Caburacanan, Manalog, Saint Peter ken Zamboanguita, Malaybalay City; ken Barangay Poblacion, Cabanglasan.

Nangipuesto pay dagiti soldado ti dua a kanyon iti Sityo Nursery, Barangay Concepcion ken maysa pay iti Sityo Salaysay iti Barangay Santa Filomena.

Agtultuloy nga agpatpatayab ti militar kadagiti eroplano a pangtik-tik ken *drone* kadagiti nasao nga erya manipud pay idi maudi a lawas ti Marso.

AB

Lider-mannalon idiy Surigao, pinaslang

Iti sango ti krisis a bunga ti pandemya a Covid-19, pinaltogan ken pinatay dagiti armado nga ahente ti estado ni Nora Apique, 66, lider-mannalon ti Kahugpungan sa mga Mag-uuma sa Surigao del Sur, balangay ti Kalipunan ng Magbubukid ng Pilipinas. Agaw-awiden ni Apique idi paltogan isuna idiy Barangay Patong, San Miguel, Surigao del Sur idi Marso 31.

Tserman ni Apique ti Municipal Agrarian Reform Committee (ARC) ken kameng ti Provincial ARC. Limmaok isuna iti karaban nga inrusuat ti KMP-Caraga agturong iti Metro Manila tapno agpanawagan ti libre nga irigasyon. Ni Apique ti maika-249 a mannalon a pinatay iti uneg ti rehimen a Duterte.

Kabayatan na, inarestar idiy Barangay Diatagon, Lianga dagiti polis ken elemento ti 3rd Special Forces Battalion ti lider-Manobo a ni Gloria Tomalon idi Marso 16. Mabigbig isuna iti aktibo a pananglaban iti operasyon iti panagminas ti lima a multinasyunal a kompanya

idiy Andap Valley Complex a manggamgamrud kadagiti ansestral a daga da. Ni Tomalon ket kabsat ni Bayan Muna Rep. Eufemia Cullamat.

Inarestar met dagiti polis ken elemento ti 6th IB ti silbilyan a ni Leon Tacduro iti Sitio Kipopo, Barangay Keytodak, Lebak, Sultan Kudarat idi Marso 16.

Da Tomalon ken Tacduro ket agpada nga inakusaran a kameng ti Bagong Hukbong Bayan ken indarum kadagiti parparbo a kaso.

Sangapulo ket maysa a mannalon a Lumad ti ilegal nga inarestar dagiti tropa ti 71st IB iti Sityo

Manggapaluway idiy Pantukan, Davao de Oro idi Marso 30. Naggapu dagiti mannalon iti panaganup ti alingo iti kabakiran idi tiliwen isuda.

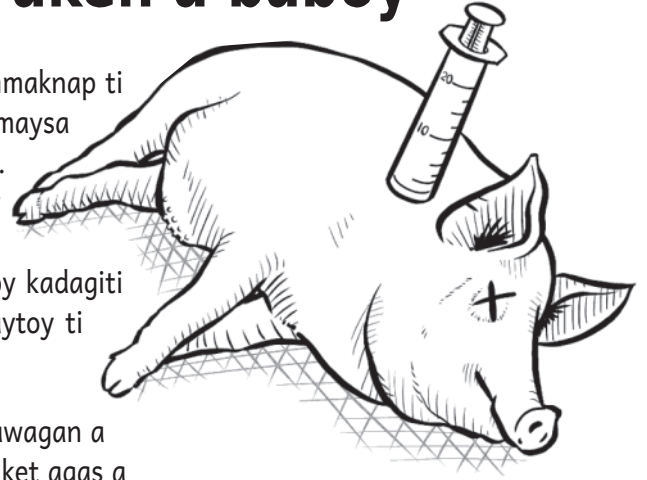
Idiy Negros Occidental, rinikisa dagiti elemento ti 94th IB ti balbalay idiy Barangay Luz, Guihulngan City ken ilegal nga inarestar ti mannalon a ni Teodoro Bolhano, residente ti Barangay Budlasan, Canlaron City idi Abril 3.

Kabayatan na, nagtultuloy dagiti operasyon militar kadagiti sityo ti Kambairan ken Sampungan iti Barangay Trinidad idiy Guihulngan City. Kabayatan na, niransak dagiti tropa ti 44th IB ti balay ti mannalon a Lumad a mabigbig a Boy Tupaw idiy Barangay Cianan, Godod, Zamboanga del Norte idi maudi a lawas ti Marso. Tinakaw dagiti soldado ti kuarta na ken pinalto-paltogan dagiti taraken na a manok.

AB

ASF: Pandemya kadagiti taraken a baboy

Adda pandemya nga agwarwarasen iti lubong sakbay pay a simmaknap ti Covid19. Daytoy ti pandemya nga African Swine Fever (ASF), maysa a sakit a kumkumpet ken pumatpatay kadagiti taraken a baboy. Saan a makaakar daytoy iti tao ngem dakkel ti dangran nga ipapaay na iti pagbiagan dagiti mannalon. Awan pay ti nadiskubre nga agas wenno bakuna laban iti ASF isu a masapul a patayen amin a baboy kadagiti apektado a lugar tapno lapdan ti panagwaras ti sakit. Addaan daytoy ti 100% fatality rate wenno awan ti mabiag kadagiti maakaran.

Kas iti Covid-19, nataud ti madama a pandemya ti ASF idia China idi 2018. Iti umuna a syam a bulan ti 2019, adda 100 milyon a baboy a natay ken masapul a patayen. Agtultuloy pay daytoy nga agdiddidigra inggana ita. Ti China ti kadakkelan nga importer, prodyuser ken agkonkonsumo ti karne a baboy iti intero a lubong.

Umuna a timmaud ti bayrus a nagbunga ti ASF idia Kenya idi 1921. Agtaltalinaed daytoy nga endemic (wenno saan a rimmuar) idia Africa inggana 1957. Mapapati a nagtaud daytoy iti kuto ti alingo. Idi 2007, limmagto idia Europe, ken manipud sadia ket nagwaras iti Asia.

Ti panagwaras ti ASF ket nagtaud kadagiti nagdadakkel a pagbaboyan/pagtarakan ti baboy, pagmanokan ken rantso a masarakan kadagiti kapitalista a pagilian. Dito, nalawa ken awan patingga ti pana-

gusar kadagiti agas a maawagan a *kontra-microbial*. Dagitoy ket agas a pangpatay kadagiti virus, bakteria, mikrobyo ken dadduma pay a klase dagiti mikro-organismo. Maibilang kadagitoy nga agas dagiti antibayotiko ken kemikal para iti kinadalus kas iti *chlorine*. It-ited daytoy kadagiti amin nga ayup, manipud pay pannakayanak da inggana panagdakkel (*growth promoter*).

Ti regular ken mabayag a panangusar kadagiti microbial kadagiti awan sakit na nga ayup ket agbunga kadagiti bakteria nga addaan ti napigsa a resistensya wenno saanen a tinatablan dagiti antibayotiko. Iti pangmabayagan, saanen a tinatablan ti agas dagiti baboy no dinapuan isuda ti sakit. Lalo nga ingatngato daytoy ti bulnerabilidad dagiti nasao nga ayup kadagiti baro ken narungrungsot a tipo ti impeksyon.

Agresresulta daytoy iti masansan ken dinagaagas nga impeksyon a napasas a maiwaras iti dadduma pay a pabrika ti ayup ken no zoonotic (wenno mayakar iti tao), dumanon iti tao iti kamaudianan.

Manipud pay dekada 1940 maus-usaren dagiti agas kadagiti pagbabuyan ken pagmanukan. Ngem nagbalin a nalawlaw ken awan patingga ti panangusar kadagitoy idi pinadakkel dagiti pagbabuyan ken pagmanukan nagturong kadagiti *factory farm* tapno sungbatan ti dumakdakkel nga internasyunal a pagkasapulan para iti karne.

Ita ket nasaknapen ti nalabes a panangusar kadagiti *microbial* aglalo idia US ken China. Iti China, kas pagrigan, makalkulo a dumanon iti 34 milyon kilo ti *antimicrobial* nga inusar kadagiti pagayupan idi 2012. Iti US, agarup 13.6 milyon ti inusar daytoy a *kontra-microbial* idi 2011. Kaaduan ditoy ket dagiti antibayotiko a *chlortetracycline* ken *penicilin*, agas nga us-usaren met iti tao.

Nakarkaro, dagitoy nga antibayotiko ket maipasas iti tao babaen iti kontaminasyon ti daga, danum ken angin. Segun kadagiti eksperto, 75% dagiti antibayotiko nga it-ited kadagiti ayup ket ir-iruar da met babaen iti isbu ken takki. Dagitoy ket mailaok iti daga, maanud iti danum ken iti agangay ket dumanon iti pangalalaan ti tao ti danum. Masansan met nga usaren ti takki (agpada ti baboy ken manok) kas organiko nga abono ti daga kadagiti taltalon, ken babaen iti daytoy, sumarut ti antibayotiko iti produkto a taraon.

Dagiti pagbabuyan, maluglugin iti ASF

IREKREKLAMO DAGITI MANNALON a Pilipino ti nakababbaba a danyos nga it-ited kadakuada ti Department of Agriculture iti sango ti panagwaras ti pandemya nga ASF iti pagilian. Dumanon laeng iti P3,000-P5,000 kada baboy a kasapulan a patayen ti it-ited ti DA. Dumandanon iti P9,000/baboy ti kadawyan a presyo no gatangen daytoy kadagiti tiendaan. Agarup 13 milyon ti bilang ti matartaraken a baboy iti Pilipinas. Kuarenta porsiyento (40%) daytoy ket tartaraknen kadagiti arubayan ti bassit a mannalon.

Manipud idi damo a tumaud ti ASF iti pagilian idi Agosto 2019 inggan Marso, dumanonen iti 251,450 baboy ti nailista a natay ken pinatay tapno lapdan ti panagwaras ti sakit. Apektado daytoy dagiti pagbabuyan kadagiti probinsya ti Bulacan, Nueva Ecija, Quezon, Batangas, Rizal, Cavite, Aurora, Benguet, North Cotabato, Davao City, ken Davao Occidental ken Sur.

Makalkulo a dumanonen iti P1 bilyon ti balor ti naawan a pastrek gapu iti ASF idi 2019. Agarup P80 milyon met ti makalkulo a mapukaw iti Davao Occidental ken Davao City ita a tawen.

AB

AB